

“ဒီဗီဘီဒီဘီဘီ” အချေအတင် ဆွေးနွေးပွဲ အစီအစဉ်ကို ဒီဗီဘီ သတင်းဌာနက စနေနေ့တိုင်း ရိုက်ကူးပြီး ဒီဗီဘီရုပ်သံလိုင်းမှာ အထက်ပါ အစီအစဉ်အတိုင်း ထုတ်လွှင့် တင်ဆက်ပါတယ်။

DVB Debate ဟာ မိမိတို့ရဲ့အတွေးအမြင် အယူအဆတွေကို လွတ်လပ်စွာ သဘောကွဲလွဲနိုင်ဖို့၊ အပြန်အလှန် နားလည်မှုတွေကို တည်ဆောက်နိုင်ဖို့၊ မြန်မာ့အနာဂတ် ပိုမိုကောင်းမွန်လာစေဖို့၊ လူ့အဖွဲ့အစည်းအတွင်းမှာရှိနေတဲ့ ပြဿနာတွေကို အဖြေရှာနိုင်ဖို့၊ လူတိုင်းပါဝင်နိုင်ပြီး မတူကွဲပြားတာတွေကို လက်ခံပေးနိုင်ဖို့၊ အချေအတင်ဆွေးနွေးတဲ့ ယဉ်ကျေးမှု ပေါ်ထွက်လာစေဖို့ ရည်ရွယ်ပါတယ်။

မီဒီယာတွေနဲ့ အသင်းအဖွဲ့တွေကိုလည်း အခုလို လွတ်လပ်ပွင့်လင်းတဲ့ ဒီဘီဘီရဲ့ အချေအတင် ဆွေးနွေးပွဲမှာ ပါဝင်ဖို့ကို ဖိတ်ခေါ်ပါတယ်။

အပတ်စဉ် သတင်းထုတ်ပြန်ချက်တွေ၊ သတင်းဓာတ်ပုံတွေနဲ့ ဒီဘီဘီကာတွန်းကို ရုပ်သံရိုက်ကူးပြီး မကြာခင်မှာပဲ ဒီဗီဘီဒီဘီဘီရဲ့ Facebook စာမျက်နှာနဲ့ ဝက်ဘ်ဆိုဒ်မှာ ကြည့်ရှုနိုင်ပါတယ်။

Debate on DVB TV	
Sunday:	19:15 (New), 21:00
Monday:	10:15, 15:15, 21:00
Wednesday:	10:15, 15:15
Friday:	15:15, 21:00

အမှတ် - ၄၅၄၊ ၇ လွှာ၊
 ကုန်သည်လမ်းနှင့်
 ဗိုလ်ကလေးဈေးလမ်းထောင့်၊
 ဗိုလ်တထောင်မြို့နယ်၊ ရန်ကုန်။

DVB

ယခုအပတ် ဆွေးနွေးပွဲအတွက် မေးခွန်းကတော့

“ရခိုင်အရေးကို နိုင်ငံတကာက ဘာလို အာရုံစိုက်မှု မြင့်မားနေတာလဲ”

ဖြစ်ပါတယ်။

မှတ်ချက်ပေးလိုတာ

အကြံပြုလိုတာ

မေးမြန်းလိုတာတွေ ရှိပါက ရုံးချိန်အတွင်း

ဖုန်းနံပါတ် +၉၅ ၉၄ ၅၉၈ ၆၅ ၉၄၀ နဲ့

debate@dvb.no ကို ဆက်သွယ်ပြီး

"ရခိုင်အရေးကို နိုင်ငံတကာက ဘာလို့ အာရုံစိုက်မှု မြင့်မားနေတာလဲ" (နေသွင်ညိုက)

ရခိုင်ပြည်နယ်မြောက်ပိုင်းက မောင်တောဒေသ လုံခြုံရေးအတွက် တပ်မတော်စစ်ကြောင်းတွေ တိုးမြှင့်ချထားပြီး အကြမ်းဖက်သမားများ ဖမ်းဆီးရမိရေး နယ်မြေ ရှင်းလင်းဆောင်ရွက်နေတယ်လို့ အစိုးရက သတင်း ထုတ်ပြန်ထားပါတယ်။ ရခိုင်ပြည်နယ် မြောက်ပိုင်းဒေသဟာ အကြမ်းဖက် သမားတွေရဲ့ ခြေကုတ်စခန်းသစ် ဖြစ်လာနိုင်တယ်ဆိုတဲ့ စိုးရိမ်သောကတွေ တိုးလာပြီး လုံခြုံရေး အစီအမံသစ်တွေကို ဆောင်ရွက်လာတာဟာ နိုင်ငံတ ကာမျက်နှာစာမှာတော့ "ရိုဟင်ဂျာ" လို့ နာမည်ခံထားတဲ့ မွတ်စလင်တွေ အတွက် စိုးရိမ်စရာတွေ မြင့်တက်ဖို့ ဖြစ်လာပါတယ်။

ဘယ်သူတွေလဲ "ရိုဟင်ဂျာ"

မြန်မာတိုင်းရင်းသားတွေက "ဘဂီလီ" လို့ ခေါ်တဲ့ "ရိုဟင်ဂျာ" တွေဟာ မြန်မာပြည်ကို နောက်ဆုံး ဝင်ရောက်လာတဲ့ အာရှတောင်ပိုင်းသား တွေ ဖြစ်ကြပါတယ်။ ဘဂီလီ ဘာသာစကား တစ်မျိုးကို ပြောကြတဲ့ ဒီအုပ်စု တွေဟာ သူတို့ ခံယူထားတဲ့ နာမည်သာမက သမိုင်းကြောင်း နောက်ခံမှာ လည်း အငြင်းပွားစရာတွေ ရှိပါတယ်။ အထောက်အထားတွေအရ အင်္ဂလိပ် ခေတ်မှာ မြန်မာပြည်ဘက်ကို ပြောင်းရွှေ့အခြေချတဲ့ အုပ်စုတွေ၊ ၁၉၄၅ ခု နှစ်နောက်ပိုင်းနှစ်တွေကျမှ အရှေ့ပါကစ္စတန်က သဘာဝကပ်ဘေးကြောင့် ပြောင်းရွှေ့အခြေချသူတွေ၊ ၁၉၇၁ ဘင်္ဂလားဒေ့ရှ် လွတ်လပ်ရေး တိုက်ပွဲ ကာလမှာ စစ်ဘေးရှောင် ဒုက္ခသည်တွေ စသဖြင့် မျိုးစုံ ပါဝင်ပါတယ်။ လူဦး ရေ ၈ သိန်းလောက်အထိ ရှိမယ်လို့ ခန့်မှန်းကြပြီး ရခိုင်ပြည်မှာ အများစု နေထိုင်ကြပါတယ်။

အနောက်ဘက်ကမ်းက သူပုန်ထမှုများ

ရခိုင်ဒေသမှာ မွတ်စလင် သူပုန်အုပ်စုအမျိုးမျိုး ပေါ်လာလိုက်၊ ပျောက်သွားလိုက်ပါ။ ဒုတိယကမ္ဘာစစ် အပြီးမှာ တချို့မွတ်စလင်တွေက ရခိုင်ပြည်နယ်ထဲက အစိတ်အပိုင်းတွေကို အဲဒီအချိန်က အသစ် ထူထောင် ခါစ အရှေ့ပါကစ္စတန်နဲ့ ပေါင်းစည်းရေးအတွက် သူပုန်ထခဲ့ကြတဲ့ သမိုင်း ရှိပါတယ်။ မူဂျာဟစ်လို့ခေါ်တဲ့ အဖွဲ့က ရခိုင်ပြည်နယ်ထဲက ကုလားတန်မြစ် နဲ့ မေယုမြစ်တွေကြားက နယ်မြေကို လွတ်လပ်တဲ့ မွတ်စလင် နိုင်ငံတော်ကို ထူထောင်ချင်တယ်။ လွတ်လပ်ရေးရခါစမှာ ဗဟိုအစိုးရက တိုင်းရင်းသား သူပုန်တွေဘက်ကို ဖိတိုက်နေရတဲ့ အချိန်မှာ မူဂျာဟစ်သူပုန်တွေ အင်အား ကြီးထွားခဲ့တယ်။

၁၉၅၀ ပြည့်နှောင်းပိုင်းမှာ မူဂျာဟစ်သူပုန်အဖွဲ့ ပြိုကွဲသွားခဲ့တဲ့ နောက်ပိုင်း မွတ်စလင်သူပုန်တွေ အဖွဲ့မျိုးစုံ ပေါ်ပေါက်ခဲ့ပေမယ့် အင်အား မကောင်းတော့ပါဘူး။ ဒီထဲက ၁၉၆၃ မှာ ပေါ်ပေါက်ခဲ့တဲ့ ရိုဟင်ဂျာလွတ်လပ် ရေးတပ် (RIF) ၁၉၇၄ ခုနှစ်မှာ ဖွဲ့စည်းခဲ့တဲ့ ရိုဟင်ဂျာ မျိုးချစ်တပ်ဦး (RPF) တို့မှာ မူဂျာဟစ် သူပုန်ဟောင်းတွေနဲ့ ဖွဲ့စည်းခဲ့တာ ဖြစ်ပါတယ်။

ဒီအဖွဲ့တွေကနေ ဆင်းသက်လာတဲ့ ရိုဟင်ဂျာ သွေးစည်းညီညွတ် ရေး အမည်ခံ (RSO) ဟာ ၁၉၉၄ ခုနှစ်မှာလည်း မောင်တောမြို့ တောင်ပိုင်း ကို ဝင်တိုက်ခဲ့ပါတယ်။ ၂၀၁၆ အောက်တိုဘာ ၉ ရက်က နယ်ခြားရဲစခန်းတွေ အကြမ်းဖက် စီးနင်း တိုက်ခိုက်မှုတွေကတော့ ဒီနှစ်ပိုင်းတွေအတွင်း အဆိုး ရွားဆုံး ဖြစ်ပါတယ်။ တိုက်ခိုက်မှုကို ဦးဆောင်သူက ပါကစ္စတန် တာလီဘန်

တွေထဲမှာ သင်တန်းတက်ခဲ့သူ ဟာဗစ်တူဟာရ် ဆိုသူဖြစ်ပြီး သူ့ရဲ့ (ဟာရာ ကာအယ်လ်ယာကင် - HaY) အဖွဲ့ကို ဆော်ဒီအာရေးဗီးယားနိုင်ငံရောက် ရိုဟင်ဂျာကော်မတီက ကွပ်ကဲအုပ်ချုပ်တယ်လို့ နိုင်ငံတကာ ပဋိပက္ခ လေ့ လာရေးအဖွဲ့ (ICG) ရဲ့ အစီရင်ခံစာမှာ ဖော်ပြပါတယ်။

နိုင်ငံသားဖြစ်မှု ပြဿနာ

၁၉၈၂ ခုနှစ်နိုင်ငံသားဖြစ်ခွင့်ဥပဒေအရပထမအင်္ဂလိပ်ကျူးကျော် စစ် ၁၈၂၃ ခုနှစ်မတိုင်ခင် မြန်မာ့မြေပေါ်မှာ အခြေချတဲ့ ဘိုးဘွားတွေတွေရဲ့ အဆက်အနွယ်တွေကိုပဲ မြန်မာနိုင်ငံသား အဖြစ်သတ်မှတ်ပြီး နောက်မှဝင် လာတဲ့ မွတ်စလင်အုပ်စုတွေကို နိုင်ငံခြားသားအနေနဲ့ပဲ ခွဲခြားထား လိုက်ပါ တယ်။ နိုင်ငံခြားသားတွေဟာ စစ်တပ်နဲ့ ရဲတပ်ဖွဲ့မှာ စစ်မှုထမ်းခွင့်မရှိ၊ အစိုးရ ဌာနတွေမှာ တာဝန်ထမ်းဆောင်ခွင့် မပြုတော့ပါဘူး။ ခရီးသွားလာခွင့် ကန့် သတ်ခံရတာတွေ ရှိသလောက် ရှိပါတယ်။ လွတ်လပ်ရေး ရပြီးခါစ ဦးနု ခေတ်မှာ မွတ်စလင်တွေကို အတိုင်းအတာ တစ်ခုအထိ နေရာပေးခဲ့ပြီး ၁၉၆၂ စစ်တပ်အာဏာသိမ်းတဲ့နောက်ပိုင်း ကန့်သတ်လာ လိုက်တာ ၁၉၈၈ နောက်ပိုင်း စစ်အစိုးရ လက်ထက်မှာ ပိုဆိုးသွားပါတယ်။ ၂၀၁၀ ပြည့်နှစ် ရွေးကောက်ပွဲတွေမှာ သူတို့ကို နိုင်ငံသား အခွင့်အရေးဖြစ်တဲ့ မဲပေးခွင့် ပေးခဲ့ ဖူးပါတယ်။ ၂၀၁၂ ကျောက်နီမော်နဲ့ ၂၀၁၄ ဒူချီရားတန်း အရေးအခင်းတွေ နောက်ပိုင်းကျမှ ဘဂီလီ ငါးသိန်းကျော်ကို ထုတ်ပေးထားတဲ့ White Card တွေကို ပြန်သိမ်းခဲ့တာ ဖြစ်ပါတယ်။

အရပ်သားတွေ ပစ်မှတ်ထားခံရ

မောင်တောဒေသမှာ ၂၀၁၆ ခုနှစ် အောက်တိုဘာလအတွင်း နယ်ခြားစောင့် ရဲစခန်းတွေ တိုက်ခိုက်ခံရပြီး နောက်ပိုင်း ဒေသအာဏာ ပိုင်တွေနဲ့ ပူးပေါင်း ဆောင်ရွက်တဲ့ မွတ်စလင်တွေ၊ ဒေသခံရခိုင်နဲ့ တခြား တိုင်းရင်းသား အရပ်သားတွေ သတ်ဖြတ်ခံရတဲ့ သတင်းတွေ ထွက်ပေါ်လာပါ တယ်။ ဩဂုတ် ၃ ရက်က ဖြစ်ခဲ့တဲ့ကင်းကြီးရွာသား ၈ ဦး တိုက်ခိုက်ခံရမှုဟာ အခုအချိန်အထိ အရပ်သားတွေ ပစ်မှတ်ထားခံရမှု အများဆုံး ဖြစ်ပါ တယ်။ မောင်တောခရိုင်ထဲမှာ ၂၀၁၆ အောက်တိုဘာ အကြမ်းဖက် တိုက်ခိုက်မှုနောက်ပိုင်း အရပ်သားသေဆုံးသူ ၆၀ နီးပါးနဲ့ ပျောက်ဆုံးနေသူ ၃၃ ဦးအထိ ရှိနေတယ်လို့ အစိုးရက သတင်းထုတ်ပြန်ထားပါတယ်။

ဒေသခံတွေ အခုလိုမျိုး အထိတ်တလန့် အခြေအနေကြောင့် ပြည်သူ့စစ် ဖွဲ့ စည်းပေးဖို့ ရခိုင်အမျိုးသားပါတီ ခေါင်းဆောင်တွေက တပ်မ တော် ကာကွယ်ရေးဦးစီးချုပ် ဝိုလ်ချုပ်မှူးကြီး မင်းအောင်လှိုင်နဲ့ ဩဂုတ်လ ၉ ရက်နေ့က တွေ့ ဆုံစဉ် တောင်းဆိုခဲ့တယ်လို့ သိရပါတယ်။

ဩဂုတ်လ ၁၉ ရက်နေ့က ပြည်သူ့လွှတ်တော်မှာ ရခိုင်ပြည်နယ် မြောက်ပိုင်းအရေး အဆိုကို တင်သွင်းခဲ့သူ ရသေ့တောင်မြို့နယ် ပြည်သူ့ လွှတ်တော်ကိုယ်စားလှယ် ဒေါ်ခင်စောဝေကလည်း ဒေသခံပြည်သူတွေ စားဝတ်နေရေးအတွက် တောင်ယာနဲ့ တံငါလုပ်ငန်းတွေ မလုပ်နိုင်တော့ပဲ ရွာထဲကရွာပြင်မထွက်ရဲအောင် စိုးရိမ်နေကြောင်း ဆွေးနွေးခဲ့ပါတယ်။

"အိမ်ခြေရာထောင်ချီနေတဲ့ ဘင်္ဂလီကျေးရွာတွေကြားမှာ ဆယ်ဂ ဏန်းသာရှိတဲ့ တိုင်းရင်းသားကျေးရွာတွေရဲ့ အခြေအနေဟာ ကျားသနားမှ နွားချမ်းသာရမယ့်ကိန်း ရောက်နေပါတယ်။ အဲဒါကြောင့် ဒီဒေသအခြေအနေ ကို တည်ငြိမ်အောင် ထိန်းသိမ်းနိုင်ရေးမှာ အချုပ်အခြာ အာဏာ တည်တံ့ခိုင် မြဲရေးအတွက် မြန်မြန်ဆန်ဆန် လုပ်ရမယ့် အခြေအနေမှာ ရှိပါတယ်" လို့ ဆိုပါတယ်။

နိုင်ငံတကာ ဖိအား

ဒါပေမယ့် နိုင်ငံတကာ မျက်နှာစာမှာ မူကွဲ ဇာတ်လမ်းတွေ ရှိနေ ပါတယ်။ အခုနောက်ဆုံး အကြမ်းဖက်မှု ဖြစ်စဉ်တွေကြောင့် မောင်တော ဒေသမှာ လုံခြုံရေးတိုးမြှင့်ကြောင်း နိုင်ငံတော်အတိုင်ပင်ခံရုံးက သတင်း ထုတ်ပြန်တဲ့နေ့မှာပဲ မြန်မာနိုင်ငံဆိုင်ရာ လူ့အခွင့်အရေး သံတမန် မစ္စယန် ဟီးလီက ရခိုင်ပြည်နယ်အတွင်းတပ်မတော်က လုံခြုံရေးဆောင်ရွက်တဲ့အခါ အခြေအနေအရပ်မှာ ထိန်းထိန်းသိမ်းသိမ်း ဆောင်ရွက်ကြဖို့နဲ့ လုံခြုံရေး ဆောင်ရွက်တဲ့အခါ လူ့အခွင့်အရေးကို လေးစားလိုက်နာဖို့ သတင်းထုတ်ပြန် ခဲ့ပါတယ်။

၂၀၁၇ ခုနှစ် ဖေဖော်ဝါရီ ၃ ရက် ရက်စွဲပါ ကုလသမဂ္ဂ လက် အောက်ခံ OHCHR အစီရင်ခံစာမှာ ရခိုင်ပြည်နယ် မြောက်ပိုင်းမှ မူဆလင် များအား တိုက်ခိုက်ခြင်းသည် လူ့သားချိုးနွယ်အား ဆန့်ကျင်သည့် ရာဇဝတ် မှု ဖြစ်နိုင်ခြေရှိကြောင်း၊ ၎င်းတို့အပေါ် ကျူးလွန်သည့် အကြမ်းဖက်မှု လုပ် ရပ်များသည် လူမျိုးတုံး သတ်ဖြတ်သန့်စင်ခြင်းဟု ဖော်ပြနိုင်ကြောင်း စွပ်စွဲခဲ့ ပါတယ်။

မောင်တောဒေသမှာ ၂၀၁၆ ခုနှစ် အောက်တိုဘာ ၉ ရက်နေ့က ရဲကင်းစခန်းများကို တိုက်ခိုက်ပြီး ဖွဲ့စည်းခဲ့တဲ့ ဒုတိယသမ္မတ ဦးမြင့်ဆွေ ခေါင်းဆောင်တဲ့ မောင်တောဒေသ စုံစမ်းစစ်ဆေးရေး ကော်မရှင်က ဒီစွပ်စွဲ ချက်တွေကို ပြန်လည်စုံစမ်းခဲ့ပြီး ဩဂုတ်လဆန်းပိုင်းက သတင်းစာရှင်းလင်း ပွဲ ပြုလုပ်ရာမှာတော့ "ကုလသမဂ္ဂ လူ့အခွင့်အရေး ဆိုင်ရာမဟာမင်းကြီးရုံး ရဲ့အစီရင်ခံစာဟာ နိုင်ငံတကာမှ အထင်အမြင်လွှဲမှားအောင် ပုံကြီးချဲ့ပြီး ပုံဖော်မီးမောင်း ထိုးခဲ့ကြောင်း ဒုတိယသမ္မတ ဦးမြင့်ဆွေက ပြောပါတယ်။

မကြာသေးခင်ကလည်း OHCHR အစီရင်ခံစာရဲ့ နောက်ဆက်တွဲ အဖြစ် ကုလသမဂ္ဂ ဆုံးဖြတ်ချက်အရ အချက်အလက် ရှာဖွေရေးအဖွဲ့ကို မြန်မာပြည်ကို စေလွှတ်ဖို့ ကြိုးစားခဲ့ပါတယ်။ ဒါပေမယ့် နိုင်ငံတော်၏ အတိုင်ပင်ခံ ဒေါ်အောင်ဆန်းစုကြည်က "အသိုင်းအဝန်းနှစ်ခု အကြား သဟဇာတရှိဖို့နဲ့ အပြန်အလှန် နားလည်မှုရရှိ နေနိုင်ဖို့ ကျမတို့ ကြိုးပမ်း တည်ဆောက်နေတဲ့ ဒေသရဲ့ လိုအပ်ချက်နဲ့ ကိုက်ညီမယ်လို့ မထင်သလို အသိုင်းအဝိုင်း နှစ်ခုအကြား အချိန်တွေ အကြာကြီး တည်ရှိနေတဲ့ စိုးရိမ် ကြောက်ရွံ့မှုတွေကို ပျောက်ဖျက်ဖယ်ရှား ပေးနိုင်လိမ့်မယ် မထင်ပါဘူး" လို့ ဆိုဒင်နိုင်ငံ စတော့ဟုမ်းမြို့မှာပြုလုပ်တဲ့ သတင်းစာရှင်းလင်းပွဲမှာ ပြောကြား ခဲ့ပါတယ်။

ရခိုင်အရေးကို အကြံပေးဖို့အတွက် ဖွဲ့စည်းထားတဲ့ မစ္စတာကိုဖီ အာနန် ဦးဆောင်တဲ့ ရခိုင်ပြည်နယ် အကြံပေးကော်မရှင် အဖွဲ့က အလုပ်ကို ကောင်းကောင်းလုပ်နိုင်ဖို့ အခွင့်အရေး ပေးသင့်တယ်လို့လည်း ရခိုင်ပြည် နယ် တည်ငြိမ်အေးချမ်းရေးနှင့် ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်ရေး ဗဟိုကော်မတီရဲ့ ၂၀၁၄ လည်းဖြစ်တဲ့ ဒေါ်အောင်ဆန်းစုကြည်က ပြောပါတယ်။